

Başvuru Tarihi: 10.03.2017 **Received Date:** 10.03.2017

Yayına Kabul Tarihi: 11.06.2017 **Accepted Date:** 11.06.2017

Yayınlanma Tarihi: 31.07.2017 **Published Date:** 31.07.2017

akademia

SİNEMADA ALGI YÖNETİMİ VE TANRI-OĞUL İŞBİRLİĞİ: IAN FLEMİNG VE JAMES BOND ÖRNEĞİ

Öz

Bu çalışmada tanrısal bakış açısıyla yaratılan James Bond karakterinin izleyicilerin algılarını nasıl ve ne yönde etkilediğini, güçlü bir İngiltere algısı yaratmak ve izleyiciler tarafından haklı bulunması için neler yapıldığını, karakterin hangi bakış açısıyla tasarlandığını ve filmlerin yapısının nasıl olduğunun gösterilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda algı yönetimine değinilerek, izleyiciler üzerinde ikna ve yönlendirme amacıyla neler yapılabileceğinin üstünde durulmuştur. Ayrıca Ian Fleming'in gizli ajanlık deneyimleri sayesinde hayali bir süper kahraman yaratarak seyirciler üzerinde güçlü bir İngiltere algısı oluşturmak istediğine dikkat çekilerek, Fleming'in casusluk günlerine de kısaca değinilmiştir. Çalışmaya katkı sağlaması açısından bir adet James Bond filmi de söylem analizi yöntemiyle incelenmek üzere konuya dâhil edilmiş, kötü karakter ile Bond'un sunumlarına dair diyaloglar üzerinden örnekleme yapılmıştır. James Bond ve onun yaratıcısı Ian Fleming arasındaki Tanrı-Oğul ilişkisini konu alması bakımından önemli olan bu çalışma, karakterin İngiltere için önemine de vurgu yaparak, başlangıcından günümüze ulusal ve uluslararası alanda ölümsüz bir kahramana dönüştürülmek istendiğini irdelemiştir. Çalışmada, Bond karakterinin İngiltere'nin imajını kurtarmak için yaratıldığına ve İngiltere'nin gerçekleştirmek istediği idealleri ile hedeflerini Bond aracılığıyla sinema perdesine aktarmaya çalıştığı sonucuna ulaşılmış ve izleyicilerin algıların istenilen doğrultuda yönlendirebileceği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Algı Yönetimi, Kahraman, Ian Fleming, James Bond.

PERCEPTION MANAGEMENT IN CINEMA AND GOD-SON COOPERATION: THE CASE OF IAN FLEMING AND JAMES BOND

Abstract

In this study, it was aimed to show how the James Bond character created by divine point of view affects how and in what way viewers perceive, how to create a strong British sense and what is done to be justified by the audience, from what perspective the character is designed and how the film is made. In this context, it has been pointed out that what can be done to persuade and direct the viewers by referring to the perception management. In addition, Ian Fleming's secret spying experiences have created a fictitious superhero, drawing attention to the need to create a strong England sensation on the audience, and briefly mention Fleming's spying days. In terms of contributing to the study, one James Bond film was also included in the subject to be analyzed by discourse analysis and sampled through dialogues about bad character and Bond's presentations. This study, which is important to address the relationship between God-Son between James Bond and his creator, Ian Fleming, emphasized the importance of the character for England and explored that he originally wanted to be transformed into an immortal hero in the national and international arena. In the study, it is seen that the character of Bond is created to save the image of England, and the ideals that the England wanted to accomplish, and the result of trying to transfer its goals to the cinema field through Bond, and the audience could see the perceptions to be directed in the desired direction.

Keywords: Perception Management, Hero, Ian Fleming, James Bond.

Giriş

Kitle iletişim araçlarının kontrolünü elinde tutan güçler, haberleri ve iletileri kendi istek ve çıkarları doğrultusunda tahrif edip değiştirebilmektedirler. Böylece kitle iletişim araçlarının gücü toplumları yönlendirmeyi başarmakta ve insanların düşüncelerini şekillendirip, güce sahip olanların amaçlarını kolayca gerçekleştirebilmelerini sağlamaktadır (Çöteli, 2012, 9). Ayrıca kitle iletişim araçlarına sahip olanlar kamuoyunda etkili bir statü de elde etmekte ve yaptıklarının ya da yapacaklarının meşruiyetini de yanlarında getirmektedirler (Erdoğan ve Alemdar, 1990, 96). Meşruluklarına katkı sağlaması açısından etkili bir kitle iletişim aracı olan sinema ise zamanla hem algıları etkilemek hem de propaganda amacıyla güce sahip olanlar tarafından tercih edilir olmuş ve Hollywood'un dünya egemenliği altında ticarileşerek, emperyalistlerin kültürlerini ve bilinçlerini yaymada önemli katkılarda bulunmuştur (Erdoğan ve Alemdar, 2005, 22). Neticede insanlar görsel araçlar karşısında ne kadar çok zaman harcarsalarsa, kendilerine gösterilenlere inanma olasılıkları o kadar yüksek olmakta ve gördükleriyle gerçek hayat deneyimleri arasında etkileşim yaşanmaktadır (Cohen ve Weimann, 2000).

Algı yönetimi ise kimilerine göre hedef kitleleri kendi istekleri doğrultusunda aldatmayı ve onları kendi amaçları doğrultusunda kullanacakları birer unsur haline getirmeyi amaçlayan bir iletişim disiplini; kimilerine göre de bir ürün, hizmet veya fikri satın alma konusunda birinci aşama olan ikna etme yolunda tercih edilmesi gereken tekniklerin bir bütünüdür (Türk, 2013). Bu doğrultuda algı yönetimi çalışmalarıyla bireylerin zihinlerini etkilemek, onları istenilen doğrultuda yönlendirmek ve hatta zehirlemek veya alışkanlık oluşturarak kendilerine bağımlı hale getirmek amaçlanmaktadır (Kınacı, 2011, 58). Özellikle de kendi bakış açılarını açıkça karşı tarafa dayatamayacakları için bu konuda sinema filmlerinden ve diğer kitle iletişim araçlarından faydalanırlar. Örneğin James Bond filmini izlemeye giden seyirci, daha önce benzerini defalarca izlediği filmi yeniden izlemektedir. Film başladığında, filmin nasıl sona ereceğini, kimin öldürülüp, kimin cezalandırılacağını veya kimin öldürüp, cezalandırılacağını ya da unutulacağını gayet iyi bilmektedir. Seyirciler ise tüm bu öngörülerini doğru çıktığında mutlu olacaktır. Filmin sonunda ise insanlar dışarıdaki sokakları, az önce izledikleri filmin devamı gibi algılayacaktır. Böylece film, seyirciler tarafından filmin dışarıdaki dünyada da kesintisiz bir şekilde yaşanmış gibi algılanmasını sağlamaktadır. Artık seyirciler için gerçek yaşamla kendilerine gösterilen film arasındaki fark ayırt edilememektedir. Bu nedenle film, seyircisine, kontrolü vermek istemez ve onlara sadece filmin sınırları içinde dolaşabileceği ve belirlenen sınırların dışına çıkamayacağı bir imkân sunar (Adorno, 2007, 54-55).

Bu çalışma kapsamında ele alınacak James Bond karakteri ise, İkinci Dünya Savaşı sonrası emperyalist gücü zayıflayan ve dünyanın yeni süper gücü olarak ABD'nin ön plana çıkmasıyla siyasi ve ekonomik anlamda geri planda kalan İngiltere'nin hayal kırıklığı için bir avuntu ve zihinlerde yeniden güçlü bir imparatorluk algısı yaratma amacıyla tasarlanmıştır. Bu amaçla Ian Fleming tarafından Bond'un ortaya çıkarılışı, Olimpos'ta Herakles'in doğumu esnasında Zeus'un övünerek Perseus soyundan gelip herkesi yönetecek bir kişi doğacak sözlerini hatırlatmaktadır (Graves, 1955). Fleming tarafından tasarlanan Bond karakteri de, Campbell (2013, 171-366)'ın belirtmiş olduğu insan kahramanının korkularının ötesine geçerek ulaşabileceği tanrısal görünümün bir şekli gibidir ve Tanrı Fleming tarafından yaratılan oğul Bond'un doğduğu yer ya da insanlar arasında yaşamını sürdürdüğü ülkesi de dünyanın merkezi konumundadır.

Emperyalist amaçlarla 1953-1966 yılları arasında Fleming tarafından kurgulanan on iki James Bond macerası, Herakles'in üstlenmek zorunda kaldığı on iki görev gibidir. Ona bu görevleri yapması gerektiğini söyleyen Zeus (Fleming) ise tüm insanların ve tanrıların babasıdır, her şeyden önce tanrıların en güçlüsüdür ve diğerlerine meydan okuyabilir (Burkert, 1985, 126). Bu yüzden her şeyin ve herkesin üstündedir, diğer tanrılar bile onun önünde titremektedir. Ayrıca adaletin tüm iplerini ellerinde tutar ve yaptıklarından ötürü kimse ona hesap soramaz ve onu alt edemez. Sonuçta Zeus (Fleming) her zaman başarılı olur ve kazanç elde eder, gerçekleştirmek istediği amaçları vardır ve onlara ulaşmakta zorlanmaz (Burkert, 1985, 129).

Bu çalışma, James Bond karakterinin güçlü bir İngiltere algısı yaratmak ve yaptıklarına haklılık verdirmek için seyircilere nasıl sunulduğunu göstermeyi ve karakterin toplumsal mühendisliğin bir parçası olduğunu tartışmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda çalışmaya konu edilen karakter, ölümsüzlüğü ve zamanla başka bedenlere bürünme özelliği açısından farklı bir görünüm ihtiva etmektedir ve üzerinde çalışılması önemlidir. Ayrıca Bond ve onun yaratıcısı Fleming, ulusal ve uluslararası alanda yeterince tanınmalarına rağmen aralarındaki Tanrı-Oğul ilişkileri yeterince ele alınmamış, karakterlerin İngiliz kimlikleri göz ardı edilerek evrensel bir bakış açısıyla değerlendirilmeler yapılmıştır.

Algı Yönetimi: Kavramsal Bir Bakış

Algı yönetimi; ikna, inandırma ve yönlendirme amacıyla, hedef kitle üzerinde istenilen tutumları meydana getirmeye veya sahip olunan tutumları değiştirmeye yönelik yapılan iletişim faaliyetlerini içermekte ve tüm bu süreçte somut sonuçlar almak istemektedir. Algı yönetiminde amaç, uzun süreli hatta kalıcı etkiler bırakmaktır (dunya.com, 2014). Özünde de ikna ve inandırma çalışmaları yer almaktadır. Bu nedenle gerek birey, gerekse de kurum bazında hedef kitleleri etkileyebilmek amacıyla bu metot tercih edilmiştir (Öksüz, 2013, 12).

Algı yönetimine maruz kalıp duyguları ve amaçları değiştirilmek istenen kişiler, algılanan hakkında ne kadar çok bilgiye sahiplerse, yanılma payları o kadar az ve gerçeğe yakın şekilde olacaktır. Algılananla ilgili bilgi eksikliği olması halinde, kişinin yanılma olasılığı da kolaylaşmaktadır (Güney, 2015, 92). Yine de algı yönetimi sürecinin açık ve anlaşılır bir şekilde yapıldığını düşünmek yanılmamıza sebep olabilir. Çünkü düşündüklerimize ve bildiklerimize şekil veren güçler her zaman görünür olmazlar ve ne manaya geldiklerini veya dile getirdiklerinin ne manaya geldiğini veya söylediklerinin ne manasının olduğunu açığa çıkartmaya lüzum duymazlar (Schechter'den Aktaran: Özer, 2012, 160).

Çinli General Sun-Tzu tarafından binlerce yıl önce yazılan "Savaş Sanatı" isimli eserde algı yönetimine dair bazı öneriler verilmektedir;

- 1) Düşman olunan ülkelerde iyi olan şeyleri gözden düşürün.
- 2) Düşman ülkelerin yöneticilerinin başarılarını küçük göstererek ünlerine gölge düşürün ve vakti geldiğinde de kendi milletlerinin onları aşağı görmelerini sağlayın.
- 3) Adi ve alçak insanlarla ittifak kurmaya çalışın.
- 4) Düşman milletlerin kendi aralarında olan anlaşmazlık ve çatışmalarını yayın.
- 5) Düşmanınızın gelenek ve göreneklerini komik bir duruma sokun (İnan'dan Aktaran: Tarhan, 2016, 35).

Çinli General Sun-Tzu tarafından 2500 yıl önce ifade edilen "Mükemmellik yüz savaşın yüzünü de kazanmak değildir. Asıl maharet düşmana hiç savaşmadan boyun eğdirmektir." felsefesi, günümüzde farklı bir bakış açısıyla sunulmaktadır (Öksüz, 2013, 13). CIA eski başkanı olan Allen Dulles tarafından 1953 yılında buna yönelik yapılan bir konuşmada, asıl hedefin insan zihnindeki savaşı kazanmak olduğundan bahsedilmiştir. Bu savaşın ilk cephesi olarak da propaganda, siyasetten uzak tutma ve sansür aracılığıyla kitlesel sindirmeyi sağlamak vurgulanmıştır. İkinci cephede ise bireylerin beyninin kazanılması amaçlanmaktadır. Beyinlerin kazanılmasıyla; zihinlerin kontrolü, ideolojileri değiştirme ve birçok Mançurya Kobayı'nın yaratılabilmesi sağlanacaktır (Sayın, 2006, 157).

Algı yönetimi sürecinde en önemli araçlar arasında yer alan ve herkes tarafından kolaylıkla ulaşılabilecek olan kitle iletişim araçlarının ortak noktası, hepsinin hedef kitlenin özelliklerine göre hazırlanıyor olması ve belli bir amaç doğrultusunda devreye sokulmasıdır. Böylelikle algı yönetimi ile toplum çok rahat yönetilebilir. Özellikle de medya ve küresel film sektörü algı yönetiminin en etkili araçlarından. Algıya sahip olup, özgür iradeyi yok etmekte ve toplumları uzaktan kumanda ile yönetilebilen yığınlara çevirmektedir (Çağlar, 2013, 36-37).

Tomorrow Never Dies (1997) filminde baş kötü karakter olan Elliot Carver'ın James Bond'a söylediği "Artık kelimeler yeni silah, uydular ise yeni topçu bataryalarıdır; Sezar'ın subayları vardı, Napolyon'un orduları vardı ama benim ise bölümlerim var. Televizyon, haberler ve dergiler" söylemi yeni dönemde kitle iletişim araçlarıyla gerçekleştirilen algı yönetiminin öneminden bahsetmektedir (Collins, 1999)

Ian Fleming'in Casusluk Günleri

"Ian Fleming, Londra'nın Mayfair kentinde 28 Mayıs 1908 tarihinde doğmuştur. Mayıs 1939'da Kraliyet Donanma İstihbarat Müdürü Tuğamiral John Godfrey tarafından kişisel asistan olmak üzere işe alınmıştır" (Lycett, 1996, 99). Fleming'in biyografisini yazan Lycett'e (1996, 101-103) göre, "Kendisine verilen bu rol için belirgin hiçbir niteliği yoktu." Ancak Fleming Temmuz 1939 yılında teğmen olarak işe başlamış, birkaç ay sonra ise terfi ettirilmiştir. 1940 yılında ise Fleming askeri operasyonlara katılan ülkelerin coğrafyaları üzerinde raporlar hazırlanması konusunda Kenneth Mason isimli Oxford Üniversitesindeki Coğrafya Profesörü ile temasa geçmiştir. "Hazırladığı raporlar arasında 1941 ve 1946 arasında üretilen Deniz İstihbarat Bölümü Coğrafi El Kitabına öncülük eden seriler de vardır" (Clout ve Gosme, 2003, 156).

Sonraki yıllarda Amiral Godfrey, 1941 ve 1942 tarihleri arasında Goldeneye Operasyonundan sorumlu kişi olarak Fleming'i görevlendirmiştir; Goldeneye, İspanya topraklarının Almanlar tarafından devralınması halinde istihbarat çerçevesini korumak için yapılmış bir plandır. Bu konuda Fleming'in planı Cebelitarık ile iletişimi sağlamak ve Nazilere karşı sabotaj operasyonları yapılmasını içermektedir (Lycett, 1996, 124-125). Fleming'in asıl becerisi ise, Londra merkezli yayın yapan radyoları propaganda amaçlı kullanması ve böylece düşmanların algılarını değiştirmesinden gelmektedir. Fleming, Almanca konuşabilen spikerlerle yayına girmekte ve bu spikerlerin savaştan kaçan Alman askerleri olduğu algısını yaratmaktadır. Yayınların içeriğinde ise Alman komutanların ağızından Alman askeri güçlerine ilişkin asılsız söylentiler çıkarılır. Ayrıca bu yayınlarda İngiliz ordusunun gücü ön plana alınıp, Alman generallerin ve liderlerinin prestijini sarsacak haberler yapılır. Bu yayınlar, birçok cephede mücadele veren Alman birliklerinin moralini bozmakta, komutanlarına duydukları güveni azaltmaktadır. Fleming'in bu çalışmaları özellikle Fransa'da birçok askeri başarıyı beraberinde getirir, hatta Hitler'in yakın arkadaşı Rudolf Hess'i bile kendi yanlarına çekmeyi başarır. Rudolf Hess'in astrolojiye olan merakını fark eden Fleming; onu etkileri altına alıp, kendi yanlarına çekebilmek için Nazilerin sürekli akıl danıştığı İsviçreli iki astrologu kendi saflarına çeker. Nitekim bu iki astrolog Hess'i "kötü bir kaderi olacağına, arkadaşlarına karşı gelmezse büyük bir felaket yaşayacağına ve en önemlisi Alman halkına barışı bir tek onun getirebileceğine" inandırırılar. Sonuç olarak Rudolf Hess, İngiltere ile barış görüşmeleri yapmak için uçağıyla İskoçya'ya gider ancak orada tutuklanır. Hess'in İngilizlere verdiği bilgiler, Almanları birçok cephede zor durumda bırakmıştır (Akar'dan Aktaran: Öge, 2014).

Ian Fleming'in yolu daha sonra Türkiye ile de kesişir ve 6-7 Eylül olaylarının yaşandığı zaman Beyoğlu İstiklal Caddesi'nde bulunur (Yalçın, 2009). O vakitler Türk hükümeti Dışişleri yetkilileri aracılığıyla Londra'da Kıbrıs temaslarına devam ederken, Selanik'te bulunan Atatürk'ün doğduğu evde bomba patlatıldığı yönündeki bilgiler, ilk olarak 6 Eylül 1955 tarihinde saat 13.00 haberlerinde radyoda duyulur. Bu haberin yayılmasından sonra 6 - 7 Eylül 1955 günlerinde İstanbul'da bulunan Rumlara ve diğer tüm azınlıklara yönelik şiddet ve yağma hareketi başlar (Koçoğlu, 2001, 25). İngiliz ajanı Fleming'in o tarihlerde İstanbul'da olduğu anlaşılınca, Interpol toplantısı olduğu için İstanbul'a geldiğini söyler ve toplantıya İngiltere Denizaşırı İstihbarat Teşkilatı adına iştirak ettiğini belirtir. Ayrıca Fleming, İstanbul'a Selanik yani Atatürk'ün bombalandığı iddia edilen evinin bulunduğu güzergâh üzerinden gelmiştir. Ancak Interpol toplantısı nedeniyle İstanbul'da olduğunu söyleyen Fleming toplantı salonunda yer almamıştır. Buna yönelik açıklamasında ise toplantıda sadece 15 dakika yer aldığını fakat daha sonra sıkılarak dışarı çıktığını ve o esnada olayların yaşanmaya başladığını belirtir (Yalçın, 2009).

6-7 Eylül günlerinde yaşananlardan sonra İngiliz Sunday Times Gazetesi “İstanbul’da büyük ayaklanma” manşetiyle bir haber yayınlamıştır. Haberin içeriği ise görgü tanıklarının anlatımlarına dayanmıştır. Haberi kimin yaptığı belli değildir, ancak anlatımı Fleming’i akıllara getirir. Ayrıca o tarihlerde İngiltere Dışişleri Bakanlığı tarafından haber dairesinde bulunanlara verilen talimatta, İstanbul’da gerçekleşen 6-7 Eylül olaylarında İngiliz ürünlerine zarar verildiği ve İngilizlerin bu olaylardan yara aldığına dair haberler gazetelerde öne çıkarılmalıdır denilmiştir (Yalçın, 2009).

Ian Fleming’in James Bond Tasarımı

Ian Fleming, 1964 yılına kadar James Bond’a dair on iki roman ve iki öykü kitabı yayınlamıştır. Fleming, yazdığı kitapların film haklarını ise ölümünden önce 1961 tarihinde Eon Production şirketine satmıştır. Böylelikle sinema aracılığıyla James Bond ismini daha geniş kitlelere duyurma imkânına kavuşmuştur. Fleming’in altıncı Bond romanı olan *Dr. No* (1958) ile 1962 yılında sinema izleyicisi de ilk defa 007 karakteri ile tanışmıştır (Afat, 2012).

Kahramana doğum, hatta rahme düşme anından başlayarak kendisini diğerlerinden öne çıkaracak güçler verilmektedir. Kahramanın yaşamı ise bir mucizeler geçidi olarak sunulmaktadır (Campbell, 2013, 348). Fleming’in tasarımına göre de Bond; çocukluğundan itibaren iyi bir şekilde yetiştirilmiş ve en iyi okullarda eğitim görmüştür. Her zaman görevine bağlı kalan Bond için arkadaşlık genellikle ikinci planda bırakılmış, görevin başarılı olması için gerekirse onları geride bırakmaktan asla kaçınmamış, öncelikle kendisi için çıkış yolları açmaya çalışmıştır. Gündelik hayatın getirdiği sorunlarla da asla karşılaşmayan, görevde olmamasına rağmen isminin avantajı ile en iyi otellerde kalabilen, pahalı içkilerden asla vazgeçmeyen, dönemin en lüks arabalarına binen ve sürekli son teknolojik cihazlara sahip olan Bond sınırsız kaynaklara sahip bir hayat tarzı sürmektedir (Olçay, 2017). Tüm bunların yanı sıra Bond adeta bir makine gibi tasarlanmıştır ve görev başarıyla tamamlandığında yeniden kabuğuna çekilerek yeni görevlerini beklemeye başlamaktadır. “Böylelikle Bond, iyi ve kötünün ötesinde bir makine olarak sunulmaktadır” (Landa, 2014). Görevleri esnasında casuslar açığa çıkmaktan, gittikleri ülkelerde görevlerini başaramadan sınır dışı edilmekten ya da hapis cezası almaktan korktukları için kimliklerini gizlemeyi tercih ederken, Bond tüm bu kalıplara inat ismini açıklamaktan kaçınmaz, casustan ziyade resmi bir görevli gibi davranır. İngiliz kimliği ve MI6 ajanlığı adeta dokunulmazlığa sahiptir (Olçay, 2017).

Kahramanın karşısında yer alan kötüler ise, kendi kalplerini arındırmak yerine dünyayı hedeflerine almışlardır. Bu yüzden Tanrı Devleti’nin (İngiltere) kuralları ancak topluluğundakiler için geçerli olurken, geri kalmış, vahşi, inançsız, yerli ya da yabancı olarak görülüp komşu konumunda bulunanlara kahraman aracılığıyla hiç bitmeyen bir kutsal savaş ilan edilmiştir (Campbell, 2013, 179). Ayrıca Tanrıların cezalandırma ve iyileştirme güçleri vardır. Tüm bunların yanı sıra, Zeus’un (Fleming) önemli vazifelerinden birisi de adalet dağıtmaktır. Ancak adalet dağıtırken düzeni de tesis edip, huzuru ve barışı sağlamak zorundadır (Homer, 1924).

Campbell (2013, 381-382), tarafından Jicarilla Apaçilerinin kahramanı olan Düşman Öldüren’in karakterini ve sözlerini günümüzde Bond’a uyarlırsak eğer; herkesin ona bakıp, onu takip etmesini, diğerlerinin söylediklerine kulak verilmemesini istediği görülür. Bond’un dediklerini dinleyin, dünya ancak onun gösterdikleri gibidir, dünya onun sözleriyle tarif edilebilir ve dünya onun yaptıklarıyla iyi olacaktır. Kim ona inanırsa, kim dediklerini dinlerse uzun yaşayacaktır. Kim dinlemez, kim kötü düşünürse kısa yaşayacaktır. Bond’un doğuda, güneyde, batıda veya kuzeyde olduğu düşünülmemeli, dünya tamamen onun vücududur. O, her yeredir. Sadece toprak altında ya da yukarıda olduğu düşünülmemelidir. Yer altının ve göğün hepsinin onun vücudu olduğu bir gerçektir. O, her yeredir.

James Bond Filmlerinin Yapısı

Umberto Eco, her Bond macerasının aslında benzer senaryolar üzerinden kurgulandığına değinmiş ve yaşananları dokuz hamleli bir satranç oyununa benzetmiştir (Bilgin’den Aktaran: Arslan ve Köse 2010, 295).

1. İngiliz istihbaratının başkanı, Bond'a gizli ve zor bir vazife verir,
2. Bond, kötülerle karşılaşır,
3. Bond, kötülere ilk hamleyi yapar, ya da tam tersi olur.
4. Bond ve kadın bir araya gelir, kadın genç ve ilgi çekicidir ancak kötünün tuzağına yakalanmıştır.
5. Bond ve kadın beraber olurlar,
6. Bond, kötü tarafından yakalanır, o esnada ya yalnızdır ya da yanında kadın vardır.
7. Bond'a işkence yaparlar. Yanında ya kadın vardır ya da yalnızdır.
8. Bond, tarafından kötüye ölümcül darbe vurulur.
9. Bond sonunda kazanır, kadınla yeniden birlikte olur fakat daha sonra onu kaybeder.

Bütün hikâyelerde kahraman olağan dünyadan ayrılıp olağanüstü tuhafıklar dünyasına doğru gitmektedir: orada tuhaf kişilerle karşılaşır ancak sonuçta galip gelmeyi başarır. Kahraman bu tuhaf maceradan diğerleri üstünde hâkimiyet sağlayan bir kuvvetle geri döner (Campbell, 2013, 42). Bond'un ve dolayısıyla tüm dünyanın düşmanı olarak sunulan kişiler gerçek hayatta gördüğümüz, okuduğumuz ve izlediğimiz kişilerden daha karikatürizedirler. İzleyicilerin onları asla haklı bulmayıp, kendisiyle özdeşleştiremeyeceği kadar absürt karakterlerdir. Diğer karakterlere göre daha çok dikkat çeker ve kolayca unutulmazlar. Kimsenin aklına gelmemiş etkili ve tehlikeli planlar yaparak dünya halklarının güvenliğini tehlikeye atarlar. Bond'un düşmanı sahip olduğu gazete ve televizyon kanallarıyla olayları kendi çıkarlarına göre yayımlatabilir veya sahip olduğu medya gücü ile ülkeleri birbirine düşman edebilir. Nükleer silahların, petrol tesislerinin ve medyanın böyle kötü adamların ellerinde olmasının dünyaya zarar vereceği izleyiciye yansıtılır. En yeni teknolojinin de kötü adamların eline geçmesiyle dünyanın başına ne türlü felaketlerin geleceğini insanların görmesi amaçlanır (Taştumur, 2015). "Böylelikle Bond'un küresel kapitalizmi, Batı'nın giderek genişleyen yayılmacı tutumunu şiddetle savunmakta ve diğerlerini kusurlu ve bu yüzden ekonomik açıdan faydasız bulmaktadır. Bu durum da Bond'u ve Batı'yı modern küresel emperyalizm için bir kuvvet haline getirmektedir" (Dyer, 2015). Bu düşünceye göre de Bond romanlarında ve filmlerinde yer alan nükleer silahlar, teknolojik gelişmeler sadece Batılı devletlerin kontrolünde yer almalıdır (Taştumur, 2015). Ancak açıksa söylenirse de sadece İngiltere'nin elinde kalırsa dünyanın güvende olacağı izleyicilere vurgulanır. Diğer büyük güçler arasında ne Doğu devletleri ne de başka Avrupa devletleri olmamalıdır. Çünkü bazen başka Batılı devletler de el altından teröristlere silah desteği vermekte ve dünyayı kurtarmak yine İngiliz Bond'un vazifesi olmaktadır.

Son dönemde çekilen *Skyfall* (2012) ve *Spectre* (2015)'de ise teknolojinin tehlikeli güçlerin kontrolüne geçmesiyle yeni felaketlerin ortaya çıkacağı gösterilir. *Skyfall*'da geçmiş yıllarda İngiltere hesabına çalışan fakat daha sonra aldatıldığını düşünen bir ajan, sahip olduğu şifreler ve kodlar ile İngiliz istihbaratından ve devletinden intikam almak istemektedir. 2010 yılında İngiltere'nin başkenti Londra'da evinin banyosunda bir çanta içinde ölü bulunan ve İngiliz istihbaratı (MI6) için şifre çözücü olarak çalışan Gareth Williams *Skyfall* (2012) filmini hatırlatmaktadır (Clarke-Billings, 2015). Gizli olması gereken NSA dökümanlarını kamuoyuna sızdırarak NSA tarafından yürütülen çalışmaların detaylarını ve Beş Göz ortaklarıyla birlikte hareket edenleri ifşa eden Edward Snowden ise *Spectre* (2015) filmini akıllara getirmektedir. Ayrıca Wikileaks kurucusu Julian Assange'da batılı güçler için iç düşmanlardan birisidir. Artık Bond ve diğer Batılı istihbarat güçleri Soğuk Savaş dönemindeki gibi komünizmle mücadele etmeyi bırakıp, teknolojinin gelişmesiyle kendi sistemlerine sızmaya çalışan ve başka devletlerin hesabına çalışan iç düşmanlara yönelmişlerdir (Taştumur, 2015).

Algı Yönetimi Aracı Olarak James Bond

Dünyanın başlangıcından bu yana birçok canavar hala etrafta dolaşmakta ve kötülükleri ya da umutsuzlukları sebebiyle kendilerini insanların karşısında konumlandırmaktadırlar. Bu canavarların yok edilmeleri gerekmektedir. Dahası, komşularının eşyalarını kendilerine ait gören insan soyundan gelen tiranlar ortaya çıkmaktadır ve dünyadaki yoksulluğun en büyük sebepleridir. Onların bastırılmaları gerekmektedir. Kahramanın temel görevleri arasında bu canavarların ve tiranların temizlenmesi olmalıdır (Campbell, 2013, 369).

Dünya güvenliğini ve insanların hayatını tehdit eden, saf kötülükten oluşan karakterler (canavarlar) bazı sahnelerde Bond'a yönelik hakaretlerde bulunsalar da bu hakaretler veya eleştiriler düşmanların Bond'a duyduğu kinin bir yansıması olarak algılanmaktadır. Film esnasında propagandanın geri planda bırakıldığı gibi algılanması ve seyircilerin de izlediği filmin nesnel bir bakış açısıyla kurgulandığını düşünmesi amacıyla yer yer böyle söylemlere yer verilmekte, böylece olaylar arasında bağlantı kurmakta zorlanan seyirciler film boyunca Bond'a getirilen eleştirilere kulak tıkamakta ve istenilen algıya göre yönlendirilmektedir (Olca, 2017).

Bond karakteriyle kendisini özdeşleştirip, onun inandığı değerlerin her zaman kazanacağı bir durumu ortaya koyan filmlerin sonunda izleyiciler rahatlamakta, Bond'un kötülükleri yok ettiği filmlerin sonunda ise yine kazanan tarafta yer almaktadırlar. Kendisini Bond'un yerine koyan seyirci artık onun gibi rahat yaşamakta, onun yaptıklarına hak vermekte ve kötülüklerle baş edebilmektedir (Yakın, 2015).

Bond filmlerinde birçok devletin sahip olmadığı araçlara ve paralara erişmiş olan kötü adamların seyircilere yakınlık sağlayacağı, seyircilerin de onların yanında saf tutacağı bir duruşu yoktur. Filmin bazı bölümlerinde Bond'u esir almayı başarsalar da onu gizlendikleri yerlere götürmekten, ona planlarını açıklamaktan geri duramazlar ve o anlarda Bond'u öldürmemek için olmayacak şeyler yaparlar (Olca, 2017). Böyle sahnelerde kötü adamlar gücünü kendine ait görür; ancak soytarı konumunda yer almaktadır, gölgeyi maddeyle karıştırmaktadır; sonuçta kaybetmek kaderi olacaktır (Campbell, 2013, 368).

Umberto Eco (2003, 40) da bu konuda, Bond filmlerinin kötü adamlarının Orta Avrupa'dan ya da Slav veya Akdeniz ülkelerinden gelen bir karma mirası ve "karmaşık ve belirsiz kökene" sahip olma eğilimi gösterdiğini kaydetmiştir. Eco (2003, 40)'ya göre kötü adamlar zeki, yaratıcı fakat genellikle aseksüel ya da eşcinsel olarak yansıtılmıştır. Bond ise onların aksine kadınlar açısından kusursuzluğu, çekiciliği ve yenilmezliği temsil etmektedir.

İngiliz istihbaratı MI6'de çalışan Fleming'in yazdığı Bond kitapları ve kitaplarından uyarlanan sinema filmleriyle birlikte İngiltere perde arkasında duran amaçları için hem ulusal hem de uluslararası bir meşruluk elde etmeye devam edecek, yaratılan algıyla birlikte insanların zihinlerinde Bond'un düşmanlarına ve düşmanlarına ev sahipliği yapan ülkelere karşı kötü bir imaj çizilecektir. Böylece dünya kamuoyunda kendisini kurtarıcı, kahraman, dünya güvenliği için mücadele eden bir devlet olarak konumlandırırken, diğer devletler tüm olumsuzlukları üzerinde taşıyacaktır. Neticede Fleming öldüğü halde James Bond'un ölümüne izin verilmemekte çünkü o İngiltere'nin öldürmek istediklerini öldürmekte, İngiltere'nin emperyalist amaçlarını taşıdığı devletlere gitmekte ve tüm bunları yaparken de, bir tür beyaz baş melek olarak tasvir edilmektedir (Dyer, 2015).

Araştırmanın Evreni, Örneklem ve Yöntemi

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 1962-2015 yılları arasındaki tüm Bond filmleri olarak belirlenmiştir. Evreni temsil etme niteliği olan ve istatistiksel açıdan doğru neticeleri elde etmek için belli büyüklükte olan gruba örneklem grubu denilmektedir (Bal'dan Aktaran: Yıldırım, 2016, 5). Buna göre araştırmanın evrenini oluşturan Bond filmlerinden "*Tomorrow Never Dies*" (1997) filmi araştırmanın örnekleme olarak belirlenmiştir. Ayrıca çalışmanın amacı bağlamında bilgi açısından zengin durumların seçilmesine "Amaçlı Örneklem" denilmektedir (Büyüköztürk,

2012, 9). Bu doğrultuda araştırma evreninden bu filmin örneklem olarak seçilmesinin nedeni iletişim araçlarının kötülerin eline geçtiğinde nelere sebep olduğunun veya olacağının gösterilmek istenmesinde daha fazla katkı sağlayacağını düşünülmesidir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada ele alınacak *“Tomorrow Never Dies (1997)”* filminin incelenmesinde söylem analizi yönteminden yararlanılmıştır. Bu noktada söylem analizinin milletleri ve devletleri ötekileştiren, yeni anlamlar kazandıran, menfaatleri doğrultusunda yönlendiren emperyalist söylemin filmler içinde nasıl ya da ne ölçüde öne çıkarıldığına ortaya konulmasını sağlayacak bir yöntem olduğu düşünülmüştür (Erkan, 2009, 24). Söylem analizinden yararlanılmasının nedeni, söylem analizinin, sosyal ve politik içerikteki metinlerde ve sözlü anlatımlarda sosyal güç suistimali veya baskınlık ile güç eşitsizliğinin olduğu, ya da yeniden üretildiği durumlarda güç ve söylem arasındaki ilişki üzerine odaklanmasıdır (Woods’dan Aktaran: Erkan, 2009, 25). Söylem analizinde sözcüklerin, tümcelerın anlambilimsel (semantik) olarak art arda gelmesi görece bir yorumu gerektirmektedir. Aşağıdaki örnekte de yer aldığı üzere, incelenen bir cümle içerisindeki sözcüklerin ve kavramların dizilim sıraları çözümlemede önem arz etmektedir (Aziz, 2010, 138):

-“Polis 6 göstericiyi öldürdü.”

-“6 gösterici polis tarafından öldürüldü.”

-“6 gösterici öldürüldü.”

Görüldüğü üzere, sözdizimsel olarak yani cümle içerisindeki sıralanış biçimlerine göre kullanılan dört sözcüğün (polis, gösterici, öldürdü, 6 tane) yerlerinin farklı olması, o cümlenin anlamını da değiştirmektedir. Böylesi bir analizde her bir sözcüğün o kültürde hangi anlamlara karşılık geldiği incelenmelidir. “Polis”, “gösterici” ve “öldürdü” sözcükleri ile “6” sayısının o sosyo-kültürel yapıda nasıl değerlendirildiği, nelere gönderme yaptığı, hangi maksatla kullanıldığı ve arkasındaki ideolojinin ne olduğu yapılacak bir çözümlemeyle ortaya konulabilmektedir (Aziz, 2010, 139).

Araştırmanın örneğini oluşturan *“Tomorrow Never Dies”* filmi söylem analizi yöntemiyle incelerken, filmde söylemi oluşturan diyaloglara ve eylemlere bakılmıştır. Diyaloglarda, karakterlerarası sözlü ilişkilerin emperyalist bakış açısıyla nasıl oluşturulduğuna dikkat edilmiştir. Araştırmada söylemi oluşturan son unsur olarak, kötü karakter ile Bond’un filmdeki konumlandırılışları ve hangi eylemler içinde sunulduklarına değinilmiştir.

Kahramanın ve Kötünün Karşılaştırılmasına Bir Örnek: “Tomorrow Never Dies” Filmi (1997)

“Tomorrow Never Dies”(1997) filmde medya patronu ve filmin baş kötüsü olan Elliot Carver, Çin hükümetinin yayın haklarını vermeyip, kendisini desteklememesinden dolayı İngiltere ve Çin arasında savaş çıkartmak için planlar yapmıştır. Carver, aynı zamanda kibirli ve son derece narsist, medya imparatorluğunun duvarlarına büyük boy afiş ile fotoğraflarını astıran, her alanda kendini ön plana çıkartan bir karakterdir. Tüm bunların yanı sıra Elliot Carver karakteri ortaya çıkan katliamlardan zevk alan, habercilik adı altında çeşitli ülkelerde kargaşa ve felaketler ortaya çıkartan, kendi geliştirdiği programları insanların satın alması için gerekli hazırlıkları yapan, kendi çıkarlarına göre hareket etmeyen devlet yöneticilerini tehdit eden bir karakter olarak da gösterilmektedir. Ayrıca kendisi için çalışan gazetecileri ve siyasetçileri de avcıları olarak görmektedir.

Filmin bir sahnesinde, “Tomorrow” isimli gazetesinin manşetine öncelikle “İNGİLİZ GEMİCİLER ÖLDÜRÜLDÜ” diye yazdırır ancak KATLEDİLDİ diye düzelttirir ve sonuç için “Enfes” der. Neticede Carver, dünya güvenliğini tehdit eden, devlet yöneticilerine tuzaklar kuran ve yeni krizler doğuran bir isimdir.

CARVER: *Günaydın, çok değerli avcılarım. Carver Medya Grubu bugün dünyada ne tür bir karmaşa yaratacak?*

JONES: *Pakistan'da sel, Paris'te ayaklanma ve Kaliforniya'da uçak kazası.*

CARVER: *Harika. Bay Jones, yeni programımızı salıvermeye hazır mıyız?*

JONES: *Evet. İsteddiğiniz gibi, içi virüs dolu. İnsanları yıllarca program almaya zorlayacak.*

CARVER: *Gelecek vaat ediyor. Bay Wallace, başkanı ara. Ona söyle, yayın ücretlerini düşüren belgeyi imzalamazsa, otelde amigo kızla çekilmiş video filmini yayınlatacağız. İmzaladıktan sonra, filmi yayınlatın. Bayanlar ve Baylar, nefeslerinizi tutun. Son dakika haberi. Hoş bir rastlantı sonucu, elimizde bu geceki uydu haber ağıımızı başlatacağımız muhteşem bir hikâye var. Görünüşe göre Güney Çin Denizi'nde küçük bir kriz baş gösteriyor. Gazetelerdeki tüm haberleri, dergi yazılarını, kitapları, filmleri, televizyonu, radyoyu istiyorum! 24 saat yayında kalmamızı istiyorum! Bugün bizim günümüz! Tüm dünyada bir milyar kişi bunu izleyecek, dinleyecek ve okuyacak Carver Medya Grubu aracılığıyla. Kötü haber gibisi yok.*

Medyayı amacının dışında kullanarak onu silahlı kuvvetlerle eş değer olarak gören Carver, sahip olduğu yazılı ve görsel basın sayesinde planlarını gerçekleştireceğini ve kurmuş olduğu silahlı özel birliklerle de hedefindeki ülkelere füze saldırısı yapacağını söylemektedir. Tüm bunlara rağmen kimse ondan ve onu destekleyenlerden şüphelenmeyecek, böylece istediklerini alacaktır.

DİYALOG-1

CARVER: *Sezar'ın lejyonları Napolyon'un orduları vardı. Benimse bölümlerim var -TV, haber ve dergiler. Gece yarısına kadar tarihte Tanrı'dan başkasının yapmadığı kadar çok kişiye ulaşacağım ve onları etkileyeceğim.*

BOND: *Sen gerçekten delisin.*

CARVER: *Delilik ve dahilik arasındaki mesafe yalnızca başarıyla ölçülür.*

DİYALOG-2

CARVER: *Şimdi tanık olacağınız şey Bayan Lin, yalnızca bir füze saldırısı değil, yeni dünya düzeninin başlangıcı. Tam olarak beş dakika içinde, yurttaşların İngilizlere saldırdıktan sonra, ben de bu füzeyi İngilizler adına Pekin'e yani General Chang'in üst düzey komutanları acil toplantıya çağırdığı yere göndereceğim. Maalesef, General Chang trafiğe takılacak ve füze liderlerinizi öldürdükten sonra oraya ulaştığında, hava kuvvetlerinin tüm İngiliz filosunu batırmasını engellemek için çok geç olacak. Ama hükümeti ele geçirmek için tam zamanında orada olacak, ateşkes imzalayarak yeni dünya lideri olacak hem de Nobel Barış Ödülünü alarak.*

LİN: *Senin eline ne geçecek?*

CARVER: *Hiçbir şey. Yalnızca Çin'de 100 yıllık tüm yayın hakları.*

James Bond ise, "Tomorrow Never Dies" (1997)'da geçmişte Paris Carver'la olan ilişkisini devletin ve milletin çıkarları için kullanmasını isteyen İngiliz istihbaratına karşı öncelikle kadının kendisini hatırlamayacağını söyler ancak ısrarlar sonrası bunu kabul eder ve Hamburg'a gittiğinde geçmişte yaşadığı ilişkiyi kullanarak, bir sonuç elde etmeye çalışır ve bunda da başarılı olur.

MONEYPENNY: *Kraliçe ve ülke, James.*

M: *Öğren bakalım, Carver ya da örgütünden bir adamı mı bu gemiyi rotasından çıkarmış ve neden? Bayan Carver'la olan ilişkisini de kullan.*

BOND: *Beni hatırlayacağını sanmıyorum.*

M: *Hatırlat. Sonra da bilgi edinmek için onu sıkıştır.*

Filmin anlatısı içinde, Bond'un kendisine yönelik hasarlara ve kişisel incinmeye karşı dikkatli olduğunu ancak gideceği ülkelere vereceği zararları çok fazla umursamadığını görmekteyiz. Almanya'da kendisine teslim edilen aracın başında geçen diyalogda, sömürgeci devletlerin kendilerine olan hassasiyetini ve gittiği ülkelerdeki umursamazlıklarına güzel bir atıfta bulunulduğu söylenilebilir.

Q: *Güzel yeni arabanızın sigorta hasar bildirisi. Çarpışmayı kapsasın mı?*

BOND: *Evet.*

Q: *Yangın?*

BOND: *Olabilir.*

Q: *Mülkiyete zarar?*

BOND: *Tabii ki.*

Q: *Kişisel incinme?*

BOND: *Umarım olmaz, ama kazalar mâlumunuz.*

Carver'dan şüphelenen İngiliz İstihbaratı, olayların arkasında onun olup olmadığını öğrenmesi için Bond'u görevlendirir ve onu Hamburg'a, Carver'ın yanına gönderir. Carver, yazılı ve görsel basını takip eden insanları kandırmayı başarmıştır ancak istihbaratlar ondan tam olarak emin değildir. Bond ona inanmaz ve sahip olduğu uyduları ile tehlikeli işler yaptığından emindir.

BOND: *Uydularınızın küresel olarak konumlarını merak ediyordum.*

CARVER: *Onlar sadece bilgi alma araçları, Bay Bond.*

BOND: *Ya da yanlış bilgilendirme. Diyelim ki, hükümetlerin ya da insanların rotasını şaşırtmak istediniz. Hatta belki bir geminkini.*

Bond üstün teknolojik aracıyla (Bu da Alman markası BMW'dir, adeta kendi silahlarıyla onları vurur.) Almanları alt eder, aralarından sıyrılır. Almanlar aracın arkasından roket atar, fakat roket Bond'u iskalat ve kendi adamlarını vurur. Bond daha sonra araçtan atlar ve aracı uzaktan kumanda ile kontrol etmeye başlar. Almanlar aracı takip ederler ancak duvara çarparlar. Bond tüm bunları yaparken adeta telefonundan oyun oynayan çocuklar gibi eğlenmektedir.

Bond ve Lin, Carver'ın adamları tarafından yoğun ateş altında kalırlar ve bir helikopter tarafından takip edilirler. Lin, tüm bu yaşananlardan sonra umutsuzluğa kapılır ve kaybedeceklerini düşünür. Bond ise üzerlerine helikopterden ateş açılmasına rağmen motosiklet üzerinde rahat ve sakindir. Uzun bir kovalamadan sonra peşlerindeki helikopteri motosikletle alt etmeyi başarır ve kazanan yine kendisi ve yanındaki olur. Ayrıca bir sonraki diyalogda, Lin her ne kadar Bond'u ve temsil ettiği Batıyı çökmüş ve yozlaşmış olarak görse de ülkesine yönelik tehlikelerin üstesinden gelebilmek için yanında Batıdan sadece İngiliz ajanının durduğunun farkındadır. Filmin anlatısı içinde, diğer Batılı devletlerin bu olaylara olan tepkisi yansıtılmamış ve İngiltere dışında kalan diğer devletler bu tehlikeye sırt çevirmiş olarak gösterilmiştir. Hatta ABD Başkan Yardımcısı bile Elliot Carver tarafından kontrol altına alınmıştır.

DİYALOG-1

LİN: *Tuzağa düştük.*

BOND: *Asla.*

DİYALOG-2

LİN: *Aslında çok sıkıcı bir iş, ama arada bir böyle güzel bir akşamda yelken açabilir ve çökmüş Batı güçlerinin yozlaşmış bir ajanıyla birlikte çalışabilirsiniz.*

BOND: *Bir de komünistlerin eğlenmeyi bilmedikleri söylenir. Bu işi birlikte bitireceğiz. Ve söylemek isterim ki, ortak olarak doğru bir çökmüş, yozlaşmış batı ajanı seçtin.*

İngiltere ve Çin arasında çıkartılmak istenen savaşı engellemek için mücadele eden Bond, önemli bilgilere ulaşmak ve Carver'a karşı gerekli operasyonları yaptırabilmek için somut deliller elde eder ve tüm tehlikeleri göze alarak, kendisini ölü olarak gösterir ve İngiliz istihbaratına mesaj göndermeyi başarır. Ayrıca, kendisini tehlikeye atarak hem Wai Lin'i kurtarır, hem de büyük bir fedakârlıkta bulunarak Pekin'e atılacak füzeyi durdurmak için geride kalır, böylelikle sonunda hem Carver'ın gemisini batırmayı, hem de Pekin'e atılacak füzeyi önlemeyi başarır.

M: *007'den mesaj var. Çin'deki karşı numaramla onaylandı. Filoya, radara görünmez... Nerdeyse görünmez bir gemiyi aramalarını söyleyin. Düşman Çinliler değil. Carver, iki tarafı da kandırıyor.*

GUPTA: *Büyülü düğmeye bastığında Pekin yok olacak.*

BOND: *"Ben füzeyi durduracağım."* der ve Lin'den gitmesini ister. Daha sonra İngiltere ve Çin bilinmeyen Alman gemisini batırmak için anlaşır. İngilizler füzeyi atarlar.

CARVER: *Bond bizi hedef yaptı.*

İngilizler, füzeyi Carver'ın gemisine isabet ettirirler ve Bond sayesinde tehlikeyi önlemiş olurlar.

Sonuç

Bond filmleri, dünya güvenliğini korumak için mücadele eden, insanların hayatlarını tehdit edenlere karşı savaşan İngiliz ajanının maceralarını anlatmaktadır. Bond ise, sinema tarihinde geçmişten günümüze süreklilik arz edebilmiş tek karakterdir. 1953 yılından bugüne varlığını korumakta, birçok nesil tarafından tanınmakta ve tanrısal bir karakter olarak unutulmasına asla müsaade edilmemektedir. Güncellenip çağa ayak uydurularak yeniden vizyona sokulan ve bireylerin algılarını etkileyip, kendi safında yer almalarına ikna edebilen Bond filmlerinde yer alan İngiliz karakterler kendilerini adeta dünyanın hâkimi ve güçlü bir Britanya İmparatorluğunda yaşıyor gibi görmekte, öyle hareket etmektedirler. Özellikle de Bond yeni dünya düzenindeki güç dengesini ve diğer istihbaratların çalışmalarını göz ardı ederek, İngiltere ile birlikte bu hikâyelerin başrolü olmaya devam etmektedir (Vardan, 2015). Ayrıca Bond aracılığıyla dünya üzerinde yıkılmayacak tek devletin İngiltere olacağı, seyircilerin de kazanan tarafın yanında yer almalarının onları mutlu edeceği vurgulanmaktadır.

Özellikle de Soğuk Savaş zamanında İngiltere'nin imajını kurtarmak için Bond karakteri üzerinden özel dikkat gösterilmiştir. İngiltere'nin geçmiş yıllara oranla daha az göz önünde olması ve birçok sömürgesini ABD'ye kaptırması sonucu ideallerini ve hedeflerini Bond karakteri ile sinema perdesine aktarması, izleyiciler üzerinde etkili olabilmekte ve algıları istenilen doğrultuda yönlendirebilmektedir.

Bond'un yaratıcısı hayatını kaybedip artık geri planda kalsa bile oğluna her daim yaşam bahşedilmiş ve diğer devletler ile milletlerin onun gösterine katkı sağlamaktan öteye geçemeyen figürler olarak kurgulanmasına devam edilmiştir. Dünya durmadıkça Bond karakterinin İngiliz devletinin ve kültürünün temsilcisi ile kahramanı olmaya devam etmesi istenecektir. Böylelikle İngiltere, dünya siyasetinde ön planda olacak, bu vesileyle Fleming'in ajan ruhu ve Bond'un faaliyetleri yaşamaya devam edecektir. Neticede hayatı sadece görevlerinden oluşan, tanrısal bir güç ve iradeyle izleyicilere sunulan Bond'u canlandıran oyuncular zamanla yaşlanıp, ölseler bile karakter başka bedenlerde daima genç kalıp yaşamaya devam etmiş, kendisine güvenenleri korumaktan ve devletine sadık kalmaktan vazgeçemeyerek yeryüzüne huzur getirmeyi vazifesi görmeye devam etmiştir.

1953 yılından bugüne birçok devlet yıkılmış, onlarca devlet başkanı değişmiş, bazı ideolojiler yok olarak yerlerine yenileri gelmiş ancak ne olursa olsun Bond karakteri varlığını

korumayı başarmıştır. Lord Palmerston'un (Treaty of Adrianople, 1848) "İngiltere'nin dış siyaseti daimi dostluklar üzerine değil, daimi çıkarlar üzerine kuruludur" sözlerindeki çıkarların savunucusu ve uygulayıcısı olan James Bond kendini yeni düzene kolayca adapte edip yaşamaya ve İngiltere'nin koruyuculuğunu üstlenmeye devam etmektedir (Olca, 2017).

Kaynakça

- Adorno, T.W. (2007). *Kültür Endüstrisi Kültür Yönetimi*. (M. Tüzel, N. Ülner, E. Gen, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınevi.
- Arslan, E., Köse, A. (2010) Bir Popüler Kültür İkonu Olarak James Bond Filmlerinin İdeolojik Okuması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 293-308.
- Afat, E. (2012). Cesur Yeni Dünya'nın Örselenmiş James Bond'u. Erişim Tarihi: 11.07.2016, <http://www.hayalperdesi.net/vizyon-kritik/164-cesur-yeni-dunyanin-orselenmis-james-bonu.aspx>,
- Aziz, A. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Burkert, W. (1985). *Greek Religion*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). Örneklem Yöntemleri, Erişim Tarihi: 29.06.2017, <http://w3.balikesir.edu.tr/~msackes/wp/wp-content/uploads/2012/03/BAY-Final-Konulari.pdf>
- Broccoli, B., Wilson, M.G. (Yapımcı), Feirstein, B. (Senarist), Spottiswoode, R. (Yönetmen), (1997). *Tomorrow Never Dies* (Aksiyon/Macera) Yayın Yeri: United Artists.
- Campbell, J. (2013). *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu*. (S. Gürses, Çev.). İstanbul: Kabalcı Yayıncılık.
- Clarke-Billings, L. (2015). Spy in Bag Gareth Williams was Murdered by Russian Hitmen After Sexual Photo Blackmail Plot. Erişim Tarihi: 03:07:2016, <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/crime/11952973/Spy-in-bag-Gareth-Williams-was-murdered-by-Russian-hitmen-after-sexual-photo-blackmail-plot.html>,
- Clout, H., Gosme C. (2003). The Naval Intelligence Handbooks: a Monument in Geographical Writing. Erişim Tarihi: 03.08.2016, <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1191/0309132503ph420oa>,
- Collins, S. (1999). Army PSYOP in Bosnia: Capabilities and Constraints. Erişim Tarihi: 27.06.2016, <http://strategicstudiesinstitute.army.mil/pubs/parameters/Articles/99summer/collins.htm>
- Cohen, J., Weimann G. (2000). Cultivation Revisited: Some Genres Have Some Effects on Some Viewers. Erişim Tarihi: 29.06.2016, http://www.academia.edu/2604566/Cultivation_revisited_Some_genres_have_some_effects_on_some_viewers
- Çağlar, A. (2013). *Akıllı Güç ve Algı Yönetimi, Algılama Yönetimi*. A. Yalçınkaya (Haz./Ed.). İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları.
- Çöteli, S. (2012) Propaganda ve İslamofobi'nin İngiliz Kitle İletişim Araçlarından Yansımaları. *Akademik Bakış Dergisi*, 33, 1-17.
- Dunya.com. (2014). Duyularınızı Uzaktan Biri Mi Kontrol Ediyor?. Erişim Tarihi: 04.06.2016, <http://www.dunya.com/ozel-dosya/degisim-yelpazesi/duyularinizi-uzaktan-biri-mi-kontrol-ediyor-haberi-250792>
- Dyer, J. (2015). The Cultural Impact of James Bond. Erişim Tarihi: 27.06.2016, <http://www.popoptiq.com/the-cultural-impact-of-james-bond>
- Eco, U. (2003). The James Bond Phenomenon: A Critical Reader. C. Lindner (Haz/Ed.). *Narrative Structures in Fleming* (s.34-55.) Manchester: Manchester University Press.

- Erkan, H. (2009). *Hollywood Sinemasında Oryantalizm*. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi.
- Erdoğan, İ., Alemdar K. (1990). *İletişim ve Toplum*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Erdoğan, İ. Alemdar K. (2005) *Öteki Kuram*. Ankara: Erk Yayınları.
- Graves, R. (1955) The Greek Myth. Erişim Tarihi: 23.07.2016, http://www.24grammata.com/wp-content/uploads/2011/12/Robert-Graves-The-Greek-Myths-24grammata.com_.pdf
- Güney, S. (2015). *Sosyal Psikoloji*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Homer (1924). *Iliad*. (A.T. Murray, Çev.). London: Harvard University Press, William Heinemann, Ltd. Erişim Tarihi: 11.07.2016, <http://www.perseus.tufts.edu>
- Kınacı, S. (2011). *Türkiye’de Polis Algısı ve Algılama Yönetimi: Bir Alan Araştırması*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Koçoğlu, Y. (2001). *Azınlık Gençleri Anlatıyor*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Landa, I. (2014). James Bond: A Nietzschean For The Cold War. Erişim Tarihi: 11.06.2016, <http://tombomp.tumblr.com/post/81702855669/james-bond-a-nietzschean-for-the-cold-war-ishay>
- Lycett, A. (1996). *Ian Fleming: The Man Behind James Bond*. London: Orion Publishing.
- Olca, S. (2017). Kapitalizmin Bekçi Köpeği: James Bond. Erişim Tarihi: 25.04.2017, <http://www.otekisinema.com/kapitalizmin-bekci-kopeci-james-bond>
- Öge, İ. (2014). Kara Propaganda. Erişim Tarihi: 11.05.2016, <http://www.yenidonem.com.tr/yazar/ibrahim-oge/kara-propaganda/6.html>
- Öksüz, H. (2013). Algı Yönetimi ve Sosyal Medya. *İdarecinin Sesi*, 156, s.12-15.
- Özer, M.A. (2012). Bir Modern Yönetim Tekniği Olarak Algılama Yönetimi ve İç Güvenlik Hizmetleri. *Karadeniz Araştırmaları*, 33, 147-180.
- Sayın, Ü. (2006). *Derin Devletler, Gizli Projeler ve Kirli Gerçekler*. İstanbul: Neden Kitap.
- Tarhan, N. (2016). *Psikolojik Savaş*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Taştemur, İ. (2015). 007 James Bond’un Politigi ve Kötü Adamları. Erişim Tarihi: 23. 06. 2016, <http://www.abcgazetesi.com/007-james-bondun-politigi-ve-kotu-adamlari-2119yy.htm>
- Treaty Of Adrianople (1848). Cilt: 97, HC Deb. Erişim Tarihi: 05.09.2016, <http://hansard.millbanksystems.com/commons/1848/mar/01/treaty-of-adrianople-charges-against>
- Türk, S.M. (2013). İletişimde Algı Yönetiminin Önemi. Erişim Tarihi: 28.08.2016, http://www.cagipolisi.com.tr/eski_sitemiz/116/33-34-35-36-37-38-39-40.htm
- Vardan, U. (2015). Bond da ‘Büyük Birader’e karşı. Erişim Tarihi: 09.06.2016, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/ugur-varidan/bond-da-buyuk-biradere-karsi-40011235>
- Yakın, M. (2015). Dünya Dönüyor Dostlar James Bond Değişmiş Çok Mu?. Erişim Tarihi: 27. 06. 2016, <http://t24.com.tr/yazarlar/mehmet-yakin/dunya-donuyor-dostlar-james-bond-degismis-cok-mu-13182>
- Yalçın, S. (2009). Güz Sancısı’nın Başrolünde James Bond Olmalıydı. Erişim Tarihi: 01.07.2016, <http://www.hurriyet.com.tr/guz-sancisi-nin-basrolunde-james-bond-olmaliydi-10952761>
- Yıldırım, E. (2016). *Türk Televizyon Dizilerinde Oryantalizmin Etkisi: Muhteşem Yüzyıl Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.